

Presentació

Quan plantejarem aquest volum amb la voluntat d'oferir una anàlisi de les tècniques narratives al relat i a l'escena no sabíem com seria la resposta dels especialistes que anaven a participar-hi i el contingut dels treballs que en formarien part. El principal objectiu era el de copsar la possibilitat d'oferir un conjunt d'estudis literaris que prescindissin d'una rígida distinció entre els diferents gèneres, en benefici d'una consideració transversal de la creació i amb independència de la multiplicitat de visions singulars que tenim de cadascun dels autors i de cadascuna de les respectives obres. Segonament, ens proposàvem de mostrar una mena de diàleg entre les obres dramàtiques i les narratives, que alhora fes evident la influència del teatre sobre les grans obres en prosa, i fins i tot donés algunes claus sobre un cert transvasament de les formes i funcions escèniques, amortides tant a la literatura grega com a la llatina des d'una època relativament primerenca, als gèneres prosístics. Finalment, i en la línia de l'evolució de *Studia Philologica Valentina*, i amb l'excepció de volums dedicats a homenatjar o bé honorar la figura d'un membre del nostre Departament, maldàvem per aconseguir una àmplia presència de col·laboracions externes.

La publicació d'aquest volum dóna la resposta a les preguntes que ens fèiem: els vuit articles presenten una varietat d'espècies narratives, una combinació entre literatura llatina i grega i una diversitat d'èpoques molt estimables i enriquidores. Per exemple, els tres treballs de literatura llatina barregen l'època romana i la humanística en un 50%: un estudi de les tragèdies de Sèneca, un altre de l'obra historiogràfica d'Antonio de Nebrija i un tercer on es compara l'obra d'un autor postclàssic com Aulus Gel·li amb un altre humanista com Michel de Montaigne. Pel que fa a les espècies narratives estudiades, l'escena està ben representada per un

treball sobre les tragèdies de Sèneca i dos més que relacionen la novel·la amb els gèneres dramàtics. Destaca, sens dubte, el lloc preeminent del gènere literari més important de la literatura de la nostra època, però d'importància limitada a l'Antiguitat Clàssica, com és la novel·la, part important o única del contingut de la meitat dels treballs inclosos al volum; és cridanera, en efecte, la quantitat d'estudis sobre novel·la grega, gènere amb poc volum productiu, desenvolupat a l'hellenisme tardà, i de què les *Etiòpiques* d'Heliodor i *Leucipa i Clitofont* d'Aquil·les Taci, objecte de sengles treballs, són les representants més conegudes. La confluència entre les diverses espècies narratives i les dificultats de discriminació és també un tema comú d'estudi.

L'article de Gennaro D'Ippolito de la Università di Palermo, el més teòric, analitza la relació entre els dos subgèneres de la prosa narrativa, la historiografia i la novel·la, que pot demostrar-se a través d'un doble recorregut, deductivament per una evident relació semiològica i inductivament per via històrico-filològica amb proves de caràcter extratextual, paratextual, intratextual i intertextual; el professor D'Ippolito arriba a la conclusió de què tots dos subgèneres són les dues cares d'un mateix discurs narratiu, l'únic element discriminatori dels quals en el món grec antic rau en el mode semàntic fals/vertader que en semiologia de la literatura enfronta la ficcionalitat front a la verosimilitud. Montserrat Reig, de la Universitat de Barcelona, considera la base de l'estructura novel·lística una amalgama mixta entre tragèdia i comèdia; pren com a exemple les *Etiòpiques* d'Heliodor, novel·la en què la narració es va definint com una aventura èpica que parodia els diversos elements dramàtics. Jesús Carruesco, de la Universitat Rovira i Virgili, mostra la influència de la tragèdia, i en particular de l'*Hipòlit* i l'*Hèlena* d'Eurípides sobre la novel·la en l'ús del motiu del jardí, que té tradició a altres gèneres de la literatura grega com l'èpica i la lírica, i a l'obra de Plató; a la novel·la aquest motiu té un doble caràcter retòric i eròtic. José B. Torres, de la Universidad de Navarra, estudia les característiques narratives de les *Històries increïbles* de Palèfat, Heràclit i l'Anònim Vaticà, que no pertanyen als principals models de narració breu de l'Antiguitat grecolatina, com són el conte, la faula i l'anècdota històrica, i les compara amb les dels microrelats o microcontes que han tingut un gran desenvolupament al llarg del s. XX, arribant a la conclusió que les similituds són molt generals. Els límits entre oralitat i escriptura són el tema triat per Francisco

García Jurado, de la Universidad Complutense, que demostra amb la comparació entre les *Nits Àtiques* d'Aulus Gell'i i els *Assajos* de Michel de Montaigne que són més difusos del que sembla. Felipe González Vega, de la Universidad del País Vasco, estudia el punt de vista historiogràfic d'Antonio de Nebrija, especialment el concepte de la *providentia* divina, típic de la historiografia imperialista del Renaixement; coincideix amb Gennaro d'Ippolito en el tractament d'un aspecte de llarga tradició en l'estudi d'aquest gènere literari com és la veritat històrica, enllaçant també amb l'estudi del professor italià quan afirma que allò més semblant a un historiador antic a la nostra època és un escriptor de novel·la. Per últim, els dos treballs de casa nostra són els únics estrictament monogràfics: Carmen Bernal compara l'estructura i funció dels pròlegs de les tragèdies de Sèneca *Hercules furens*, *Agamemnon* i *Thyestes*, observant una distribució en díptics d'aquestes dos últimes i de la primera juntament amb l'*Hercules Oetaeus*; Salvador Santafé fa un estudi de l'excés de figures retòriques al *Leucipa i Clitofont* d'Aquilles Taci, que constitueix un dels trets més personals d'aquest autor, herència de la tradició literària i propi de la tradició retòrica de la Segona Sofística.

Segons que acabem d'apuntar, amb l'excepció dels dos darrers investigadors, Carmen Bernal i Salvador Santafé, les contribucions provenen de col·laboracions externes. Esperem que la publicació del volum fornirà criteris i elements d'utilitat per tal de repensar l'anàlisi literària, pel que fa a la narració, més enllà de les fronteres dels gèneres.

LUIS POMER MONFERRER
JORDI REDONDO SANCHEZ

